

Funded by the European Union's Justice Programme (2014-2020).

The content of this publication represents the views of the author only and is her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

Studium przypadku

Prawo do tłumaczenia ustnego i pisemnego w postępowaniu karnym

Celem studium przypadku jest zapewnienie uczestnikom wglądu w praktyki stosowane w sąsiednich jurysdykcjach i zastosowanie w praktyce dyrektywy 2010/64.

Pan Renard, obywatel francuski, który niedawno zamieszkał w Irlandii, zostaje aresztowany w Irlandii w związku z podejrzeniem o handel narkotykami i pranie brudnych pieniędzy. Na potrzeby śledztwa zostaje on przewieziony na posterunek policji w Dundalk w celu zatrzymania i przesłuchania. Znajomość języka angielskiego u p. Renarda jest bardzo ograniczona, a lokalny akcent tylko utrudnia mu zrozumienie tego, co się dzieje. Panu Renardowi zapewniono adwokata i tłumacza.

Podczas przesłuchania adwokat zauważa, że po długich pytaniach tłumacz mówi do klienta tylko kilka słów i nie notuje żadnych pytań. Podobnie, podczas prywatnych konsultacji z klientem tłumacz wypowiada tylko kilka słów, gdy jego klient wypowiada długie zdania. W czasie przerwy między prywatną konsultacją a przesłuchaniem zauważono tłumacza w zarezerwowanej dla funkcjonariuszy sali konferencyjnej komisariatu policji.

Po drugim przesłuchaniu adwokat podnosi kwestię jakości tłumaczenia ustnego. Prowadząca sprawę policjantka odmawia zapewnienia innego tłumacza.

Podczas jednego z przesłuchań podejrzany jest proszony o skomentowanie dokumentów sporządzonych w języku angielskim. Adwokat sprzeciwia się, że jego klient nie może komentować dokumentu, ponieważ jest on napisany w języku angielskim. Policjant prosi tłumacza o odczytanie podejrzanemu dokumentu. Ostatecznie podejrzany składa zeznania „bez komentarza”.

- Czy w Twojej jurysdykcji p. Renard miałby prawo do tłumacza, gdyby mieszkał w państwie członkowskim od pięciu lat i dobrze znał ten język?

Funded by the European Union's Justice Programme (2014-2020).

The content of this publication represents the views of the author only and is her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

- Czy p. Renard miał prawo do tego, aby dokumenty okazane mu podczas przesłuchania w języku angielskim zostały przetłumaczone na język francuski?
- Proszę opisać, w jaki sposób w Twojej jurysdykcji możliwe jest zaskarżenie decyzji o odmowie zmiany tłumacza.

Później p. Renard zostaje oskarżony o handel narkotykami i pranie brudnych pieniędzy. Zostaje on doprowadzony do sądu, gdzie jego adwokat składa wniosek o obecność tłumacza podczas każdego stawiennictwa w sądzie, konsultacji i tłumaczenia dokumentów. Trybunał uwzględnił wniosek o wydanie postanowienia w przedmiocie tłumaczeń ustnych i pisemnych.

Postępowanie przechodzi do kolejnego etapu, p. Renard zostaje skierowany na rozprawę przed sądem okręgowym. Księga dowodowa (wszystkie dowody, na które powołuje się oskarżenie + przedstawienie zarzutów) jest mu doręczana w języku angielskim. Jego adwokat uzyskuje tłumaczenie na język francuski. Obrona otrzymuje dalsze dowody na piśmie, w tym faktury i wyciągi bankowe. Sąd odmawia tłumaczenia tych dokumentów na język **francuski**, ponieważ nie jest ono konieczne.

W pierwszym dniu rozprawy adwokat p. Renarda składa wniosek o wyłączenie notatki z przesłuchań ze sprawy, argumentując, że tłumaczenie ustne nie było na odpowiednim poziomie. Wniosek zostaje odrzucony. Sąd uznał, że skoro tłumacz został oddelegowany przez agencję, jest to wystarczający dowód na jego kwalifikacje¹.

Później, kiedy prokuratura zaczyna opierać się na dokumentach dostępnych tylko w języku angielskim (tych, które adwokat próbował przetłumaczyć na język **francuski**), adwokat p. Renarda składa wniosek o uniemożliwienie prokuraturze takiego postępowania. Sąd zleca obecnemu w sądzie tłumaczowi przeczytanie dokumentów oskarżonemu i daje adwokatowi krótki czas na ich omówienie z klientem.

Pan Renard zostaje uznany za winnego i skazany przez ławę przysięgłych.

- Jaki argument mógłby przedstawić prawnik w sądzie, aby zakwestionować jakość i niezależność tłumaczenia, które towarzyszyło podczas przesłuchań?

¹ Proszę zauważyć, że w Irlandii tłumaczenie ustne jest zlecane prywatnej firmie po przeprowadzeniu procedury przetargowej.

Funded by the European Union's Justice Programme (2014-2020).

The content of this publication represents the views of the author only and is her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

- Czy adwokat może podnieść zarzut naruszenia prawa do rzetelnego procesu sądowego, jeśli dokumenty są po prostu odczytywane w języku **angielskim** i nie są tłumaczone?

Pan Renard wnosi odwołanie od tej decyzji.

Pierwszy zarzut odwołania dotyczy braku zapewnienia mu odpowiedniego tłumaczenia na posterunku oraz braku przejrzenia przez sędziego taśmy z przesłuchania przez niezależnego tłumacza.

Drugi zarzut odwołania opiera się na okoliczności, że wyrok pisemny nie został doręczony p. Renardowi w języku francuskim.

Sąd Apelacyjny uwzględnia apelację na pierwszej podstawie, a niezależny biegły tłumacz dokonuje przeglądu taśmy z przesłuchania. Okazuje się, że tłumaczenie ustne nie było na odpowiednim poziomie. Tłumacz streszczał pytania, pomijając szczegóły, i nie tłumaczył przestrogi. Sąd Apelacyjny uznał, że tłumaczenie ustne nie było na odpowiednim poziomie, a zatem notatka z przesłuchania powinna zostać wyłączona. Nakazuje się ponowne rozpatrzenie sprawy.

- Czy w Twojej jurysdykcji sąd wyłączyłby notatkę z przesłuchania po stwierdzeniu, że tłumaczenie ustne nie spełnia minimalnych standardów?
- Komentarz do wyroku pisemnego niedostępny w języku francuskim. Czy on byłby dostarczony w Twojej własnej jurysdykcji?

Podczas ponownego procesu p. Renard zostaje uznany za niewinnego. Po uniewinnieniu p. Renard postanawia wrócić do Francji. Kilka lat później zostaje aresztowany za różne przestępstwa podatkowe. Prokuratura zarzuca p. Renardowi, że nie zadeklarował dochodów związanych ze sprzedażą cydru domowej produkcji i nie zapłacił odpowiednich podatków. Obrona p. Renarda opiera się na fakcie, że produkcja cydru jest jego hobby, a butelki były prezentami dla jego przyjaciół. Pan Renard zamierza powołać swoich przyjaciół na świadków w swoim procesie. Pani Bonemine wyraziła życzenie złożenia zeznań w bretońskim, lokalnym języku

Funded by the European Union's Justice Programme (2014-2020).

The content of this publication represents the views of the author only and is her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

francuskim, z pomocą tłumacza. Trybunał odmawia, powołując się na to, że język francuski jest jedynym językiem urzędowym Trybunału.

- Czy p. Bonemine ma prawo do składania zeznań w *języku mniejszości etnicznej*?

Po burzliwych dyskusjach p. Renard zostaje uniewinniony. Aby uczcić swój sukces w sądzie, p. Renard postanawia odwiedzić swojego kuzyna, p. Sennę, który niedawno przeprowadził się na Litwę. Pan Senna, poznając jego doświadczenia z systemem karnym, prosi go o radę w swojej własnej sprawie.

Kilka miesięcy temu p. Senna otrzymał nakaz karny z miejscowego sądu, w którym nałożono na niego grzywnę za drobne wykroczenie drogowe. Do nakazu nałożenia kary dołączono pouczenie w języku francuskim wyjaśniające procedurę odwoławczą. Pan Senna miał możliwość złożenia odwołania na piśmie lub w formie ustnego oświadczenia.

Nie mając pewności co do treści zawiadomienia o nałożeniu kary, p. Senna polecił prawnikowi występować w swoim imieniu. Odwołanie zostało złożone w terminie. Adwokat p. Senny argumentował, że zawiadomienie o nałożeniu kary powinno być zostać doręczone jego klientowi w języku francuskim. Prokuratura sprzeciwiła się temu, ponieważ dotyczy to jedynie drobnego wykroczenia i dlatego jest wyłączone z zakresu tego prawa.

- W jakim języku p. Senna mógł złożyć swoje odwołanie?
- Czy p. Senna ma prawo do otrzymania francuskiego tłumaczenia zawiadomienia o nałożeniu kary?